

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/294/2018
Identifikačné číslo spisu:	1116204425
Dátum vydania rozhodnutia:	16.01.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Katarína Slováčková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:1116204425.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého W. M. H., narodeného XX. júla XXXX, bytom u matky, zastúpeného Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom v Bratislave, Vázovova 7/A, dieťa matky G. H., bytom R., E. 5, zastúpenej JUDr. Henrietou Danišovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Janka Alexyho 7, a otca W. O., bytom R., C. XX, zastúpeného JUDr. Jurajom Hadrbulcom, advokátom so sídlom v Bratislave, Riečna 2, o návrhu otca na zníženie výživného a návrhu matky na zvýšenie výživného, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 3 P 39/2016, o dovolaní otca proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 13. marca 2018 sp. zn. 11 CoP 449/2017 takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 5. júna 2017 č. k. 3 P 39/2016-122 zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 3. júna 2015 č. k. 1 P 121/2014-107 vo výroku o výživnom tak, že zvýšil výživné platené otcom na maloletého zo sumy 250,- € na sumu 350,- € mesačne od 22. novembra 2016 do budúca, ktoré je otec povinný zaplatiť vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky. Dlžné výživné vo výške 630,- € za obdobie od 22. novembra 2016 do 31. mája 2017 uložil odporcovi zaplatiť spolu s bežným výživným za mesiac jún 2017 k rukám matky. Návrh otca na zníženie výživného zamietol. O trovách konania rozhodol súd podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie otca rozsudkom z 13. marca 2018 sp. zn. 11 CoP 449/2017 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Stotožnil sa so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Námietku otca maloletého týkajúcu sa nesprávneho právneho posúdenia a nedostatočného zistenia skutočného stavu vyhodnotil ako nedôvodnú. Uviedol, že v konaní o zmene vyživovacej povinnosti nie je možné preskúmať správnosť predchádzajúceho rozhodnutia o výživnom;

v tomto smere sú tiež námietky otca maloletého nedôvodné. K otázke pribudnutia vyživovacej povinnosti otca maloletého sa jednoznačne vyjadril súd prvej inštancie, keď konštatoval, že skutočnosť, že sa otcovi narodilo ďalšie dieťa, bola známa už v čase uzatvárania rodičovskej dohody. Zhodne so súdom prvej inštancie posúdil a porovnal pomery účastníkov v čase predchádzajúcej úpravy výživného s pomermi existujúcimi v čase terajšieho rozhodovania a dospel k totožnému právnomu záveru, že v tejto právnej veci bola preukázaná kvalifikovaná zmena pomerov odôvodňujúca zvýšenie výživného, nie jeho zníženie, a určené výživné je primerané reálnym zárobkovým schopnostiam a možnostiam otca maloletého. Zdôraznil, že pri určovaní výživného bolo potrebné zohľadniť skutočnosť, že sama matka zabezpečuje výchovu maloletého, otec v tomto smere nie je žiadnym spôsobom nápomocný. Skutočnosť, že ho matka z tejto výchovy vylúčila, v konaní nepreukázala a nepreukázala ani, že by sa v priebehu života maloletého aktívne snažil o nadviazanie kontaktu s ním. Výživné tak, ako bolo zvýšené, zvýšil súd prvej inštancie správne. Nemožno dať otcovi za pravdu ani pokiaľ ide o jeho tvrdenie, že jeho mladší syn je ukrátený voči staršiemu synovi, keď narodenie každého dieťaťa je na rodičovskej zodpovednosti a zvažovaní, koľko detí sú rodičia schopní užiť a poskytnúť im plnohodnotnú výchovu. Ochránovať maloleté deti majú predovšetkým ich rodičia. Ani rozdielne majetkové pomery rodičov nemôžu byť na úkor maloletého dieťaťa, keď matka nehnuteľnosť nadobudla darom od svojej matky a pomoc starej matky matke maloletého nezabavuje otca plnenia si vyživovacej povinnosti.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal otec maloletého dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil § 420 písm. f/ CSP, keďže podľa neho súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Predovšetkým poukázal na to, že v čase narodenia maloletého W. D., narodeného XX. mája XXXX (mladšieho syna) matka tohto dieťaťa B. K. bola vydatá za B. K.. Z týchto dôvodov prvá domnienka otcovstva svedčila B. K. ako manželovi matky, v dôsledku čoho mu vznikla aj vyživovacia povinnosť k maloletému W. D.. Ku dňu uzavretia rodičovskej dohody ohľadom maloletého W. M. H. na pojednávaní 3. júna 2015 teda otec maloletého nemal vyživovaciu povinnosť k maloletému W. D.. Okresný súd Bratislava II rozsudkom až následne určil, že B. K. nie je otcom maloletého W. D., narodeného XX. mája XXXX; týmto súdom bolo neskôr manželstvo účastníkov B. K. a B. K. rozvedené. Vzhľadom na uvedené sa otcovi maloletého rozsudok súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu v časti, že ku dňu uzavretia a schválenia rodičovskej dohody 3. júna 2015 ohľadom maloletého W. M. H. už existovala jeho ďalšia vyživovacia povinnosť k maloletému W. D. O., javí ako nepreskúmateľný; táto otcovi maloletého vznikla až zápisnicou o určení otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov 11. februára 2016. V danom prípade v čase rozhodovania odvolacieho súdu 13. marca 2018 nastala na strane otca maloletého oproti stavu k 3. júnu 2015, kedy súd rozhodoval o schválení rodičovskej dohody ohľadom maloletého W. M. H., kvalifikovaná zmena pomerov, a to najmenej v pribudnutí vyživovacej povinnosti k maloletému W. D. O.. Otec maloletého namieta, že súdy vôbec neskúmali pomery vo výchove maloletého W. D. O., jeho nevyhnutné výdavky s tým, že odvolací súd sa v tejto časti obmedzil na konštatovanie, že narodenie každého dieťaťa je na rodičovskej zodpovednosti a zvažovaní, koľko detí sú rodičia schopní užiť a poskytnúť im plnohodnotnú výchovu. Má za to, že súd nemôže zvýhodňovať jedno dieťa na úkor iného dieťaťa toho istého rodiča, a preto v tejto časti sa rozsudok odvolacieho súdu javí byť rovnako nepreskúmateľný. Odvolací súd neprihliadol na rozdielne majetkové pomery oboch rodičov, obmedzil sa len na konštatovanie, že tieto nemôžu byť na úkor maloletého dieťaťa. Neprihliadol na to, že žije dve maloleté deti a ďalšie osoby žijúce s ním v spoločnej domácnosti, ktoré preukázateľne nemajú žiaden príjem. Z uvedených dôvodov žiadal, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Matka vo vyjadrení k dovolaniu k dovolacím dôvodom otca uviedla, že tieto nie sú dané, odvolací súd neporušil právo otca konať pred súdom ani mu neodňal možnosť konať pred súdom; rozsudok odvolacieho súdu spĺňa všetky aspekty vyžadované CSP. Pasivita a neschopnosť otca preukázať svoje tvrdenia nezakladajú dovolacie dôvody ním uvádzané. Matka preto navrhla, aby dovolací súd dovolanie otca zamietol, resp. odmietol.

5. Opatrovník maloletého sa k dovolaniu otca nevyjadril.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých. Konanie v tejto veci je od 1. júla 2016 upravené v CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých; prípustnosť dovolania otca bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

8. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012].

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

10. Nadalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (viď rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

11. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. Otec maloletého v danom prípade vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu.

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu

hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

14. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci znemožňujúca účastníkovi realizáciu jeho procesných oprávnení a máriaca možnosti jeho aktívnej účasti na konaní (R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

15. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom súdnom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

16. Pokiaľ ide o tú časť dovolacej argumentácie otca, ktorá sa týka nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku, prípadne jeho nepresvedčivosti či nepreskúmateľnosti, dovolací súd pripomína, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že dovolateľom namietaná nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (viď I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

17. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „inú vadu konania“ (teda nie zmätočnosť) zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

18. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinělých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

19. V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP a v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým tvorí - ako už bolo spomenuté, jeden celok. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd uviedol, čoho a z akých dôvodov sa otec domáhal, čo sledovala matka, z ktorých

skutočností a dôkazov súd vychádzal, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd; odvolací súd zaujal aj závery k jeho právnomu posúdeniu, s ktorým sa stotožnil. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu odporcu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

20. Dovolateľ tvrdí, že k procesnej vade uvedenej v § 420 písm. f/ CSP došlo tiež prehliadnutím dôkazov vykonaných na jeho návrh, nevykonaním ním navrhovaných dôkazov a nevyhodnotením (nesprávnym vyhodnotením) dôkazov navrhnutých otcom. V dôsledku týchto procesných nesprávností dospel odvolací súd k nesprávnym právnym záverom.

21. Predmetná argumentácia sa sčasti týka správnosti postupu súdov v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie. Najvyšší súd ale už podľa predchádzajúcej právnej úpravy dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka a zakladajúcim prípustnosť dovolania nie je nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani podľa novej právnej úpravy civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

22. Uvedená argumentácia otca sčasti tiež spochybňuje správnosť právneho posúdenia veci súdmi. Pokiaľ totiž dovolateľ namieta, že súdy pri rozhodovaní nezohľadnil ďalšiu vyživovaciu povinnosť otca, ktorá mu podľa neho vznikla až zápisnicou o určení otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov 11. februára 2016 a nie narodením dieťaťa (19. mája 2015), treba jeho námietky z hľadiska obsahového považovať za námietky netýkajúce sa procesného postupu súdov (v zmysle procedúry prejednávania veci), ale za námietky týkajúce sa právneho posúdenia (právnych záverov súdu), na ktorom súdy založili svoje rozhodnutia. Najvyšší súd už ale podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Na tom zotrval aj aktuálny judikát R 24/2017.

23. Najvyšší súd vyššie uvedené dopĺňa poukázaním na konštatovanie Ústavného súdu Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

24. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že v konaní nedošlo k procesnej vade zmätočnosti namietanej otcom; prípustnosť jeho dovolania preto z § 420 písm. f/ CSP nevyplyva.

25. Najvyšší súd procesne neprípustné dovolanie otca odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

26. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.